

Aan de raad van de gemeente Olst-Wijhe.

Raadsvergadering d.d.	24 februari 2014
Agendapunt	9
Voorstelnummer	2014/16
Opiniërend besproken d.d.	20 januari 2014
<i>Portefeuillehouder</i>	wethouder C.M.A. van den Berg
Kenmerk	14.010177 * *
Datum B&W-besluit	11 februari 2014
Onderwerp	Voorstel tot het vaststellen van het bomenbeleidsplan 2014 - 2023

INLEIDING

Bomen zijn belangrijk voor het groene imago van onze gemeente en bepalen op veel plaatsen het landschap van Olst-Wijhe. De bomen binnen de kernen bepalen voor een groot deel het aanzicht van onze dorpen, zorgen voor sfeer en vullen in grote mate de groenstructuren. Daar het vele jaren duurt voordat een boom beeldbepalend wordt, is het zaak zorgvuldig met deze structuurdragers om te gaan.

De (hoofd)groenstructuren van de kernen binnen Olst-Wijhe zijn opgenomen in het groenbeleidsplan. Het gemeentelijk groenbeleidsplan 2007-2017 is in december 2006 door de gemeenteraad vastgesteld. Bij de vaststelling van het beleidsplan zijn indertijd eenmalig middelen beschikbaar gesteld voor het wegwerken van achterstanden in het beheer van de gemeentelijke bomen. Om in de toekomst verder achterstallig onderhoud van bomen (en de daarmee gepaard gaande risico's) te voorkomen, is er behoefte aan een bomenbeleidsplan.

Daarnaast is het groenbeheer gewijzigd vanwege de bezuinigingen. Ook is er behoefte, in het kader van deregulering, voor het aanpassen van de regels voor kapvergunningen.

BEOOGD RESULTAAT

Met het vaststellen van dit bomenbeleidsplan geven we richting aan hoe we met bomen om moeten gaan voor de komende tien jaar en hoe we de functie van bomen als structuurdrager in onze kernen en ons landschap behouden en waar mogelijk zelfs versterken.

KADER

In het LOP, het Landschapsonwikkelingsplan (2009), dat samen met Deventer en Raalte is opgesteld, is beschreven welke rol bomen in het buitengebied spelen en hoe we dit willen behouden en daar waar mogelijk versterken.

De gemeentelijke structuurvisie is als bovenliggend beleid gebruikt in het LOP en het Groenbeleidsplan. In het groenbeleidsplan zijn de (hoofd)groenstructuren, beeldbepalend groen en groen van derden vastgesteld.

ARGUMENTEN

1.a Bomen hebben een specifieke waarde in onze kernen en ons landschap en dit dient nadere uitwerking te krijgen

Hoewel in plannen als het LOP en het groenbeleidsplan al invulling en richting wordt gegeven aan het waarom, wat en hoe van het groen in onze gemeente, is behoefte aan een specifiekere uitwerking voor bomen. Dit plan geeft met name invulling aan richting aan het behoud, beheer en onderhoud van bomen, hetgeen de hiervoor genoemde kaders niet doen.

1.b.i Onvoldoende beheer en onderhoud van bomen kan leiden tot kapitaalvernietiging

Een leefomgeving met voldoende, kwalitatief goed groen, waaronder bomen, draagt bij aan een prettige leefomgeving en een fraai landschap. Een boom vertegenwoordigt daarmee een waarde in de leefomgeving van mensen en is al snel beeldbepalend in het landschap. De afgelopen jaren is het beschikbare budget voor onderhoud en beheer van de gemeentelijke bomen sterk gedaald. Tot op heden is getracht kapitaalvernietiging te voorkomen, met name in het beheer van de jonge bomen.

Naarmate er minder onderhoud kan plaatsvinden, zal de aandacht zich logischerwijs eerst met name op het zo goed mogelijk waarborgen van de veiligheid richten. In het kader van het bomenbeleid is een inventarisatie van gemeentelijke bomen uitgevoerd, zodat we niet alleen een voorgenomen werkwijze beschreven hebben, maar ook weten wat er concreet moet gebeuren de komende jaren om kapitaalvernietiging te voorkomen.

1.b.ii Onvoldoende beheer en onderhoud van bomen kan leiden tot onveilige situaties en een onvoldoende invulling van onze zorgplicht

Boomeigenaren hebben een zorgplicht, dit is bij wetgeving geregeld. Dit betekent dat er met enige regelmaat een beoordeling (inspectie) uitgevoerd moet worden en deze te verwerken in een rapportage. Alle 24.000 bomen in eigendom of staand op grondgebied in eigendom van de gemeente vallen onder deze zorgplicht. In het bomenbeleidsplan worden voorstellen gedaan voor risicomangement. Daar waar mogelijk te verwachten is, dat er geen gevaar zal ontstaan, worden geen middelen ingezet. De overige gebieden waar te verwachten is dat gevaar kan ontstaan krijgen daarmee wel voldoende aandacht.

Monumentale en of beeldbepalende bomen krijgen een nadere inspectie. Hieruit blijkt hoe lang de boom nog mee kan. Een zieke boom waarin een aantasting is geconstateerd van een zwam (paddenstoel) kan mogelijk nog jaren mee voordat de boom gevaarlijk gaat worden. De overige niet bijzondere bomen krijgen geen nadere toetsing.

Uit inspectie blijkt tevens, dat er veel bomen gesnoeid moeten worden. Vaak is de reden de aanwezigheid van (veel) dood hout, maar ook te laag hangende takken voor het verkeer of aangrenzende tuinen, agrarische percelen of watergangen al dan niet in beheer bij het waterschap.

Op basis van de inspectiegegevens zal een beheerplan worden gemaakt om te bepalen, welk onderhoud er de komende jaren noodzakelijk zal zijn.

1.b.iii Eigenaren van pootrechten zijn vaak niet bekend of hebben niet voldoende aandacht voor het onderhoud van hun boom of bomen is moeilijk af te dwingen en daarmee kostbaar en complicerend bij het onderhoud van bomen waar wij vanwege hun plek in de openbare ruimte mee aan de slag moeten

Er zijn in het buitengebied veel wegen waar de zogenaamde pootrechten zijn gevestigd. In het verleden (vanaf 1850 tot ± 1940) hebben eigenaren van landgoederen, maar ook agrariërs, het recht gekocht van de gemeente om in de gemeentelijke berm langs wegen bomen te planten. Destijds vaak met de reden voor houtproductie. Deze rechten zijn bij het kadaster geregistreerd, dateren van lang geleden en ook bij het kadaster in hun archieven moeilijk terug te vinden. We hebben voor een aantal pootrechtsituaties een offerte bij het kadaster opgevraagd voor het uitzoeken van deze rechten. Door de complexe archivering lopen deze kosten sterk op tot meer dan 1500 euro per eigenaar. De pootrechten zijn gekoppeld aan agrarische percelen of erven en gaan bij verkoop of overdracht automatisch over naar de nieuwe eigenaar. Eigenaren geven vaak niet thuis als er door de gemeente aan hen gevraagd wordt om hun bomen te onderhouden. Om te voorkomen, dat het uit de hand liep, is op diverse plaatsen de afgelopen jaren door de gemeente achterstallig beheer uitgevoerd in bermen met pootrecht geplante bomen. Vaak ook naar aanleiding van veel klachten van met name de Plaatselijk Belangen. In den lande is wel jurisprudentie beschikbaar voor aanpak van het probleem, maar het staat ook vast dat de gemeente als wegbeheerder ook een rol heeft in een verantwoord boombeheer en dit niet geheel naar de pootrecht (boom)eigenaar geschoven kan worden.

Er zijn ook goede voorbeelden van particulieren die hun pootrechtbomen adequaat beheren zoals Landgoed de Gelder met bomen in eigendom langs de Hagenvoorde, Hamelweg, Daslever, Kappeweg en natuurlijk Onder de Gelder. Ook een gedeelte van de bomen van de Wesenberg zijn voor enkele jaren geleden gesnoeid in opdracht van de particulier waarvoor we (geen gemeentelijke) subsidie hebben geregeld. Deze subsidieregeling was eenmalig en bestaat al enige jaren niet meer. De subsidieregeling Groene en Blauwe Diensten die het beheer van particuliere landschapselementen regelt geldt helaas niet voor particuliere bomen in bermen in eigendom van de overheid, anders hadden we het beheer prima voor de komende 21 jaar kunnen regelen.

In het voormalig Ruilverkavelingplan Salland West zijn alle pootrechten automatisch overgegaan naar de gemeente, tenzij daar andere afspraken over zijn gemaakt. Ook in het plan Olst-Wesepe bestaat de mogelijkheid van overgang van de pootrechten van particulieren naar de gemeente. Dit plan is op dit moment in voorbereiding en gaat binnenkort richting uitvoering.

Dit zijn relatief grote gebieden met veel pootrechtbomen en scheidt daarmee de gewenste duidelijkheid.

We kunnen overdracht of overname van particulieren niet afdwingen en is dus kadastraal geregeld. Wel zijn er in het verleden afspraken gemaakt met particulieren die het pootrecht hebben overgedaan naar de gemeente. Ook in de toekomst moet de mogelijkheid blijven bestaan voor vrijwillig afstand van pootrechten.

In het beleidsplan stellen wij een aanpak voor waarbij eigenaren van pootrechten gewezen worden op hun verplichtingen, bomen met een achterstand in onderhoud worden zowel ter plekke als in publicaties (Huis-aan-Huis) aangeduid, maar waarbij we niet gaan proberen onderhoud af te dwingen. We zullen waar dit vanuit veiligheid nodig is onderhoud plegen en dit ten laste brengen van de eigenaar van een pootrecht als die zich meldt. Als de noodzaak bestaat dat een pootrechtboom gekapt moet worden, zal dit op vergelijkbare wijze gebeuren. Als in reactie op een kapvoornemen een pootrechteigenaar zich meldt, zal vanuit het bomenbeheersysteem bekeken worden wat deze nog aan onderhoudskosten verschuldigd is.

3. Er is geen structureel budget voor bomenonderhoud beschikbaar, maar met een toekenning van incidenteel budget kan een onderhoudsslag ingezet worden waarmee we een voldoende invulling geven aan onze zorgplicht en kapitaalvernietiging wordt voorkomen

We kunnen nu aan de hand van de laatste bomeninspectie begroten welk bedrag nodig is om de bomen adequaat te beheren. Daar er jaren geen middelen beschikbaar waren voor het beheer van met name de grotere bomen is er een achterstand in beheer ontstaan. Met de toekenning in 2009 van € 100.000,- bij de vaststelling van het groenbeleidsplan en een efficiënte inzet van die middelen en budget vanuit de beheerbegroting, is het beheer van de bomen, met name in het buitengebied weer redelijk op peil gekomen.

De afgelopen jaren is vanwege de bezuinigingen relatief weinig werk uitgevoerd aan het beheer van bomen. In het beheer van bomen is het mogelijk werkzaamheden enige tijd uit te stellen. De komende jaren zal het lastig zijn om met de beperkte middelen aan de zorgplicht te voldoen op het punt van bomenbeheer. Heel veel bomen bevatten dood hout en de hoeveelheid per boom stijgt met de jaren. Om met name wegen verkeersveilig te houden is het noodzakelijk het dode hout met enige regelmaat te verwijderen.

Inventarisatie en inspectie.

Alle bomen op grondgebied van de gemeente (dus ook de pootrechtbomen) zijn de afgelopen periode geïventariseerd en beoordeeld op beheer. Deze gegevens zijn opgenomen in een geautomatiseerd bomenbeheerprogramma en dat geeft ons de mogelijkheid te begroten, welke maatregelen nodig zijn om een gezond en veilig bomenbestand te realiseren. Het programma houdt dus ook een logboek bij per boom, dit lijkt overdreven, maar aanpassingen kunnen in het computersysteem snel en adequaat worden verwerkt.

Hiermee voldoen we aan onze zorgplicht en kunnen direct zichtbaar maken, welke acties we hebben gedaan of gepland ten aanzien van inspectie en beheer.

In totaal staan in het systeem 24013 bomen geregistreerd. Binnen de bebouwde kom staan 6462 bomen en in het buitengebied 17551 bomen op grond in eigendom van de gemeente.

Bij de laatste inspectie zijn de onderstaande beheergegevens beschikbaar gekomen.

Beheermaatregel	aantal
Begeleidingsnoei achterstallig (jonge bomen)	165
Begeleidingsnoei beeld (jonge bomen)	567
Onderhoudsnoei	1835
Knotten vormbomen	78
Probleemtakken	41
Totaal bomen snoeien i.v.m voorkomen kapitaalvernietiging	2686

Beheermaatregel	aantal
Opkronen bomen (verkeer, landbouwgrond e.d.)	529
Dood hout weghalen < 10 % van totaal van de kroon	6178
Dood hout weghalen > 10 % van totaal van de kroon	145
Dood hout weghalen > 20 % van totaal van de kroon	127
Totaal bomen met urgente maatregelen ivm veiligheid	6979

Van de 24000 bomen dienen er dus op korte termijn 9665 bomen een behandeling te krijgen. Het betreft deels lichte en eenvoudige onderhoudsmaatregelen zoals begeleidingsnoei en knotten van bomen, maar bij het merendeel van de bomen dienen zwaardere en ingrijpende maatregelen uitgevoerd te worden. Met name het verwijderen van dood hout is een kostbare maatregel. Er dient gewerkt te worden op grotere hoogte zodat inzet van hoogwerkers nodig zal zijn. De kosten kunnen daarbij oplopen tot meer dan € 100 euro per boom. Door de werkzaamheden te bundelen in een bestek ontstaat een interessante klus voor bedrijven en mag verwacht worden, dat bij een inschrijving prijzen laag zullen zijn.

Er is de komende jaren minimaal een bedrag vergelijkbaar met 2009 noodzakelijk om een inhaalslag te maken in het bomenbeheer, waarmee we weer voldoende invulling geven aan onze zorgplicht en kapitaalvernietiging voorkomen. Met de inventarisatie en inspectie in ons geautomatiseerd beheersysteem kan eenvoudig een beheerplan worden gemaakt. Voorgesteld wordt eenmalig een bedrag van €100.000,= beschikbaar te stellen om het boombeheer op een verantwoord peil te verkrijgen. Daarmee kunnen we de komende bestuursperiode 2014 – 2018 vooruit.

Structureel budget voor het onderhoud van bomen zou wellicht de voorkeur genieten, echter gelet op de heroverwegingsopgaven waar de gemeente voor staat, wordt het niet opportuun geacht dit nu voor te stellen. Voorts kunnen we op deze manier werken met een meerjarig bestek, hetgeen voordelen kan opleveren in de aanbesteding.

Na de volgende driejaarlijkse inspectie – of zoveel eerder als nodig is – zal opnieuw inzicht gegeven worden in de dan benodigde maatregelen en een voorstel worden gedaan om het dan daarvoor benodigde budget beschikbaar te stellen.

4. Passende regels op het gebied van het kappen van bomen bieden een juiste balans tussen bescherming van de waarde die bomen vertegenwoordigen en het recht van de eigenaar om desgewenst zijn boom te kappen

Deregulering is geen technische exercitie waarin het doel is zo veel mogelijk artikelen, verordeningen of regels te schrappen. Het gaat er met name om dat je zaken niet onnodig regelt, te zwaar regelt, of op een manier regelt, dat de uitvoering moeizaam wordt. Welke regels binnen onze gemeente passend zijn, is afhankelijk van het thema waarmee je bezig bent en hoe we daar op dat moment – als gemeente en gemeenschap – tegenaan kijken. Bij regels draait het veelal om het vinden van balans tussen het beschermen of bevorderen van een algemeen belang tegen het uitoefenen van een vrijheid of een individueel belang door een burger of bedrijf.

In de APV is opgenomen, welke bomen kapvergunningplichtig zijn en welke niet. De aanvragen voor een vergunning van het kappen van bomen, die binnen de bebouwde kom staan, worden nagenoeg allemaal gehonoreerd met een vergunning. Slechts in een enkele situatie wordt de vergunning geweigerd of wordt er een herplantplicht opgelegd. Dit patroon heeft geleid tot de wens om de vergunningplicht binnen de bebouwde kom los te laten. Om te voorkomen, dat dit leidt tot een kaalslag onder bijzondere en beeldbepalende bomen is er een inventarisatie gedaan. De bomen die uiteindelijk op deze lijst komen te staan blijven vergunningplichtig. Uiteraard worden eigenaren van deze bomen op de hoogte gebracht en hebben ze daaromtrent inspraak.

De bomen van de gemeente blijven kapvergunningplichtig, zodat buurtbewoners inspraak houden en eventueel bezwaar kunnen maken tegen de voorgenomen kap.

Bomen in het buitengebied zijn al heel snel beeldbepalend en dus landschapsbepalend. Loslaten van deze vergunningplicht zal leiden tot een verschraling van het landschap. Er is dan ook geen mogelijkheid voor het opleggen van een herplantplicht om het landschap te behouden en te versterken. Ook in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied zijn regels opgenomen voor behoud van landschappelijke elementen. Niet alleen bij ontwikkeling is toetsing ten behoeve van het landschap noodzakelijk. De afgelopen jaren hebben we veel energie en subsidie gestopt in ons fraaie landschap.

Om ook hier deregulering door te voeren wordt een verhoging van de diameter van 20 cm. naar 30 cm. voor bomen in het buitengebied en gemeentelijke bomen voorgesteld.

Verwacht mag worden dat de aanpassing van de regels leidt tot een vermindering van ongeveer 20 tot 30 kapaanvragen per jaar op een totaal van 50 stuks.

Verdergaande deregulering is vanzelfsprekend mogelijk, maar daarbij wordt dan wel expliciet het risico gelopen, dat het landschap in met name het buitengebied verschaalt en de daar gepleegde investeringen niet renderen. Naar de toekomst zou een inventarisatie van beschermenswaardige bomen en boomstructuren in het buitengebied mogelijk kunnen leiden tot een verdergaande deregulering op dit gebied.

5. “De gebruiker betaalt” is een leidend principe binnen onze gemeente en het uitgangspunt is dat leges kostendekkend is, tenzij

Er worden op dit moment geen leges geheven voor kapvergunningen. Dit is in meerdere gemeenten het geval. De gedachte hierachter is dat het heffen van leges een drempel opwerpt om contact op te nemen met de gemeente als de wens ontstaat om een boom te kappen en hier op een vanuit het algemeen belang verantwoorde manier mee om te gaan. Soms blijkt dan bij behandeling van de kapaanvraag ter plaatse dat behoud van een boom mogelijk is, of dat landschapsverschraling hersteld of voorkomen kan worden. Dit strookt echter niet met het door uw raad vastgestelde uitgangspunt, dat leges zoveel mogelijk kostendekkend dienen te zijn. Dit is dan ook reden om u voor te stellen voor dit product leges in te voeren. Het exacte legesbedrag kan nu nog niet genoemd worden, als richtbedrag wordt nu van €50,- uitgegaan.

DRAAGVLAK

Het nieuwe beleid is gestoeld op de visie in het groenbeleidsplan en het LOP. Voor beide plannen is destijds een uitgebreide inspraak geweest en is er gewerkt met klankbordgroepen.

Door uw raad is bij de behandeling van de herziening bestemmingsplannen kleine kernen gevraagd om criteria voor bomen, die in de bestemmingsplannen opgenomen dienen te worden.

In de **opiniërende** bespreking van het beleidsplan is opgemerkt, dat de kosten voor beheer van de zogenaamde pootrechtbomen zoveel mogelijk op de eigenaren verhaald dienen te worden. Dit is als zodanig ook opgenomen in het bomenbeleidsplan. Tevens is uitgesproken, dat het herstel van lanen in de nabije toekomst als wens opgenomen dient te worden in de nieuwe kadernota.

In de uitwerking van het plan zullen herinneringsbomen als thema opgepakt worden.

Eigenaren van bomen, die op de karakteristieke bomenlijst geplaatst worden, zullen van het voornemen om dat te doen op de hoogte worden gesteld en zij zullen in staat worden gesteld om hun zienswijze daarover kenbaar te maken.

In het plan worden bomen van een stamdiameter vanaf 30 cm. vergunningplichtig. Eenmalig staat in het plan een diameter genoemd van 25 cm. Deze fout is hersteld in het plan.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Eenmalig € 100.000,- in het jaar 2014 en komt ten laste van de reserve nader te bestemmen middelen.

AANPAK/UITVOERING

De hoogste bescherming van bomen is opname in een bestemmingsplan. Bij de herziening bestemmingsplannen van de kleine kernen (2012) is een inventarisatie van deze bomen in eerste instantie opgenomen. Een eerdere herziening van het bestemmingsplan van Boskamp zijn al een tweetal bomen opgenomen in het plan (oude eiken nabij Overkempe). Door het ontbreken van beleid en criteria zijn deze bomen in de kleine kernen vooralsnog niet verwerkt in het bestemmingsplan. Het voornemen is wel dit na vaststelling van het bomenbeleid dit alsnog te doen door dit mee te nemen in een zogenaamd parapluplan. Eigenaren van bomen die op de karakteristieke bomenlijst geplaatst worden, zullen van het voornemen om dat te doen op de hoogte worden gesteld en zij zullen in staat worden gesteld om hun zienswijze daarover kenbaar te maken

Voor de uitvoering van het nieuwe beleid moeten de volgende acties genomen worden:

- Opstellen uitvoeringsplan en bomenbeheerplan 2014-2018
- Achterstand in beheer wegwerken middels inzet eenmalig van € 100.000,-- in 2014

Nr.	2014/16
Onderwerp	Besluit tot het vaststellen van het nieuwe bomenbeleidsplan 2014 - 2023

De raad van de gemeente Olst-Wijhe;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 7 januari 2014, nr. 2014/16;

gelet op het bepaalde in artikel 108, lid 1, juncto artikel 147 lid 2 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Het bomenbeleidsplan 2014-2023 vast te stellen.
2. Voor de uitvoering van het plan een bedrag van € 100.000,- te onttrekken aan de reserve nader te bestemmen middelen.
3. In te stemmen met de **4de begrotingswijziging 2014.**

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering d.d. 24 februari 2014.

De raad voornoemd,
de griffier

de burgemeester

B.A. (Bart) Duursema

A.G.J. (Ton) Strien